

Тема: Харчові інфекції та їх запобігання

«Здоров'я – це безцінний дар природи, воно дається, на жаль, не навіки, його треба берегти. Але здоров'я людини багато в чому залежить від неї самої, від її способу життя, умов праці, звичок та духовності».

(І.П. Павлов)

Освітні цілі:

- ознайомити учнів із найбільш поширеними харчовими отруєннями і шлунково-кишковими хворобами;
- виробляти вміння застосовувати здобуті знання про будову та функції травної системи для збереження здоров'я;
- ознайомити з наданням першої медичної допомоги в разі цих захворювань;
- сформулювати правила гігієни нормального травлення;
- виховувати негативне ставлення до шкідливих звичок: вживання алкогольних напоїв та тютюнокуріння.

Основні поняття і терміни: гігієна травлення, харчові отруєння, інфекція, збудник, сальмонельоз, ботулізм, холера, дизентерія, гельмінти, здоровий спосіб життя.

Обладнання: підручник, зошит, роздатковий матеріал.

Тип уроку: закріплення, узагальнення і систематизації знань.

Форма уроку: урок-семінар.

Структура уроку, основний зміст і методи роботи

I. Організаційний момент. Вступне слово вчителя.

Привітання учнів, перевірка їх готовності до уроку.

Доброго дня, діти! Сьогодні гарний чудовий осінній день.

А з яким настроєм ви прийшли на урок?

У вас на парті розташовані смайлики. Роздивіться їх та виберіть той смайлик, який відображає ваш настрій.

Вітаю на черговому уроці і всім бажаю :

У-уміння навчатися та працювати

С-співпрацювати в групах

П-подолати труднощі

І-ініціативності

Х-хорошого настрою

Усі ці складові дадуть змогу досягти успіху.

Французький філософ, письменник Жан Жак Руссо писав: «Більша частина хвороб наших – це справа наших власних рук». У ході уроку ми з вами або підтвердимо думку просвітника, або спростуємо її.

II. Актуалізація опорних знань, умінь та навичок учнів.

Вправа «Розумний потяг» (розкласти у послідовності будову травної системи)

1. ротова порожнина
2. протоки слинних залоз
3. стравохід
4. шлунок
5. тонкий кишечник
6. дванадцятипала кишка
7. підшлункова залоза
8. товстий кишечник
9. апендикс
10. пряма кишка

«Вибірковий загадковий диктант»

Необхідно вибрати правильні твердження, які стосуються особливостей будови та функції травної системи людини. Якщо правильно виконаєте завдання, то визначите назву організму, який безпосередньо пов'язаний з темою сьогоднішнього уроку. (Діти картками показують. *Правильна відповідь-синій, неправильна - червоним*).

1. Г - Підшлункова залоза — це найбільша залоза в організмі людини
2. А + За відсутності вітамінів в організмі виникають захворювання — авітамінози
3. С+ Шлунок – це орган, який має дно, тіло та воротареву частину
4. К + Харчуватися краще чотири рази на день
5. Л - Початковий відділ тонкого кишечника — клубова кишка
6. А + У шлунку діє фермент пепсин
7. Р+ За рахунок пульпи зуб живиться і росте
8. Т - У дорослої людини 25 зубів
9. И + Між стравоходом і шлунком є клапан- сфінктер
10. Д + Апендикс — це червоподібний відросток сліпої кишки
11. П - Язик виконує функцію пережовування їжі
12. А + Зуби поділяють на молочні та постійні

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--

— Яке відношення має цей організм до травної системи? (*Аскарида паразитує у травній системі людини, викликаючи захворювання.*)

III. Мотивація навчальної діяльності

У роботі нашого травного апарату, різних його відділів іноді відбувається збій. Хвороб, із ним пов'язаних, чимало. І.П.Павлов сказав: «Надмірне захоплення їжею беззаперечно шкідливе, як і будь-яка крайність у житті». На сьогодні хвороби органів травлення в структурі поширеності серед усіх захворювань в Україні посідають третє місце

після серцево-судинних хвороб та хвороб органів дихання. Лікарі відмічають, що зараз люди з високим добробутом хворіють навіть частіше ніж інші, бо не докладають зусиль.

IV. Повідомлення теми і мети уроку. Сьогодні ми розглянемо тему «Харчові розлади, хвороби та їх запобігання.»

Метою нашого уроку є:

- ознайомлення із найбільш поширеними харчовими отруєннями і шлунково-кишковими хворобами;
- вироблення вміння застосовувати здобуті знання про будову та функції травної системи для збереження здоров'я;
- виховування негативного ставлення до шкідливих звичок: вживання алкогольних напоїв та тютюнокуріння;
- формування потреби в здоровому способі життя.

Хвороби органів травлення - це порушення нормальної життєдіяльності організму людини через виникнення відхилень у будові та функціях органів травної системи.

Згідно з Міжнародною класифікацією хвороб, розробленою Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), хвороби органів травлення поділяються на групи:

- 1) хвороби порожнини рота, слинних залоз та щелеп (карієс, стоматит);
- 2) хвороби стравоходу, шлунка та дванадцятипалої кишки (гастрит, виразка шлунка, виразка дванадцятипалої кишки);
- 3) хвороби кишок (ентерити - запалення слизової оболонки тонкої кишки, коліти - запалення слизової оболонки товстої кишки, апендицит, заворот кишок);
- 4) хвороби печінки (цироз)
- 5) хвороби жовчного міхура та підшлункової залози (жовчнокам'яна хвороба, холецистит, панкреатит) та ін.

Робота в групах над заповненням таблиці з використанням матеріалу підручника.

Групи хвороб	Назви хвороб	Органи, які хворіють	Причини
Хвороби порожнини рота	Карієс	зуби	Недостатня гігієна
	Стоматит	Ротова порожнина	Вірус, користування чужими столовими приборами
Хвороби стравоходу, шлунка та дванадцятипалої кишки	Гастрит	шлунок	Неправильне харчування, стрес
	Виразка	Шлунок, 12-пала кишка	Неправильне харчування, стрес, хелікобактер пілорі
	Дисбактеріоз	Шлунок, кишечник	бактерії
Хвороби жовчного міхура та підшлункової залози	Холецистит	Застій жовчі, запалення жовчного міхура	Жирна суха їжа
	Панкреатит	Підшлункова залоза	Запалення через недотримання режиму харчування
	Жовчнокам'яна хвороба	Жовчний міхур	Жирна їжа

Травна система людини страждає від багатьох чинників, що супроводжують сучасне життя: недотримання режиму харчування, уживання штучної їжі зі шкідливими харчовими добавками, швидке споживання їжі, тривале вживання ліків, негативні емоції, куріння, вживання алкогольних напоїв, стан довкілля тощо. Хвороби органів травлення порушують обмін речовин і спричиняють захворювання інших органів людини.

Отже, хвороби органів травлення різноманітні, виникають внаслідок неправильного способу життя людини.

Хвороби шлунково-кишкового тракту виникають також внаслідок різноманітних отруень, проникнення інфекції.

Як бачимо, захворювань травної системи є багато. Для того щоб прожити довге життя в повному здоров'ї, потрібно знати все про гігієну травлення, харчові отруєння та інші захворювання.

IV. Семінар

Під час семінару ми розглянемо інформацію про хвороби шлунково-кишкового тракту, яку ви готували з додаткової літератури. Під час виступів учнів занотуйте основну інформацію у свої зошити.

Повідомлення 1. Харчові отруєння небактеріальної природи.

Повідомлення 2. Ботулізм і сальмонельоз – небезпечні бактеріальні захворювання.

Повідомлення 3. Дизентерія і холера – особливо небезпечні захворювання.

Повідомлення 4. Вірусний гепатит А – гостра інфекційна хвороба.

Повідомлення 5. Гельмінтози.

Повідомлення 6. Шкідливий вплив алкоголю та паління на органи травлення.

Повідомлення 1. Харчові отруєння небактеріальної природи виникають внаслідок вживання продуктів, отруйних за своєю природою. Наприклад отруйні гриби, рослини. Україні росте більше 25 видів смертельно отруйних грибів. Ознаки отруєння виникають через 8-72 години після їх вживання. Ознаками харчових отруень є блювання, біль у животі, пронос, головний біль, запаморочення.

Повідомлення 2. Ботулізм – гостра інфекційна хвороба, яка спричинюється паличкою ботулізму. Отруєння спостерігається після вживання м'ясних продуктів, овочевих і рибних консервів, ковбаси, солоні і копчені риби. Ботулізм може призвести до смерті.

Сальмонельоз – гостре інфекційне захворювання спричинене бактеріями роду сальмонел. Сальмонели – постійні мешканці кишечника багатьох тварин. Зараження людини відбувається при вживанні забрудненого м'яса, яєць, молока та молочних продуктів або води. У людини розвивається важке отруєння всього шлунково-кишкового каналу.

Повідомлення 3. Дизентерія спричинюється дизентерійною паличкою. Джерелом інфекції є хворі на дизентерію люди. Збудники досить стійкі у зовнішньому середовищі, де можуть жити до 30 днів. Проте вони чутливі до сонячного світла, під дією якого гинуть на протязі 30 хвилин. Зараження дизентерією відбувається через вживання інфікованого молока, води, через забруднені випорожненнями предмети. У хворих спостерігається біль у животі, кров'яний пронос, підвищення температури тіла і зниження апетиту.

Холера – особливо небезпечне захворювання, яке супроводжується загальним отруєнням організму. Зараження холерою відбувається при вживанні зараженої сирої води, харчових продуктів, через брудні руки після контакту з хворими людьми.

Повідомлення 4. Хвороба Боткіна або вірусний гепатит А – це гостра інфекційна хвороба, за якої переважно уражається печінка, виникає її тяжке запалення. Спричиняє її вірус. Людина

заражається через забруднені випорожнення хворих. Переносниками також є мухи. Захворювання починається через 40 днів з моменту потрапляння збудника в організм і супроводжується болем у горлі, кволістю, нудотою, блюванням, підвищенням температури. Через декілька днів з'являється жовтяниця. Захворювання дуже небезпечне, бо призводить до загибелі клітин печінки. Вперше цю хворобу описав російський вчений Сергій Петрович Боткін.

Повідомлення 5. Глистяні захворювання

Глистяні захворювання - це захворювання, спричинені паразитичними червами (гельмінтами). Збудниками цих хвороб є представники плоских (печінковий сисун, ціп'як свинячий, ехінокок) та круглих (аскариди, гострики, трихінела) червів. Найчастіше зараження гельмінтами відбувається під час вживання зараженого личинками чи фінами м'яса та сирі води, немитих овочів, ягід, фруктів, через забруднені руки. Паразити знижують імунітет, спричиняють алергічні реакції. Продукти обміну речовин гельмінтів впливають на нервову систему, органи кровотворення, змінюють склад мікрофлори кишечника. У хворих знижується апетит, відбуваються затримка зросту, відставання в розумовому розвитку, спостерігаються швидка втома, головний біль, порушення сну тощо.

3. Вправа «Мікрофон»

□□□

Після прослуханих повідомлень попрацюємо над складанням заходів профілактики харчових отруєнь.

Складання опорного конспекту

З метою профілактики інфекційних захворювань та харчових отруєнь необхідно:

- не вживати продуктів і напоїв, які викликають сумнів щодо їх доброякісності та з простроченими термінами споживання;
- зберігати продукти харчування тільки в спосіб, зазначений на упаковці, та у встановлений термін;
- не брати в дорогу продукти, що швидко псуються (ковбасні, молочні, кулінарні, кондитерські вироби та інші продукти, які потребують охолодження при зберіганні);
- при споживанні овочів, фруктів та ягід їх необхідно добре промити водою;
- не використовувати для пиття, приготування їжі та миття посуду воду з незнайомих джерел водоспоживання;
- перед приготуванням їжі та перед її вживанням завжди мити руки з милом;
- обов'язково мити руки після відвідування туалету та після гри у м'яч.

Запитання до учнів

- Яку першу долікарську допомогу необхідно надати в разі отруєнь?
(Учитель коригує та узагальнює відповіді учнів, учні роздають листівки.)

Це повинен знати кожен!!!

Перша допомога в разі отруєнь має бути спрямована на:

видалення з організму людини недоброякісної їжі, залишків грибів та рослин.

Викликавши «швидку допомогу», необхідно:

- промити шлунок — дати людині випити поспіль 5–6 склянок слабого (рожевого) розчину перманганату калію, а потім,
- подразнюючи двома пальцями корінь язика та задню стінку глотки, викликати блювання. Так варто зробити кілька разів;
- промити кишечник — за допомогою клізми.

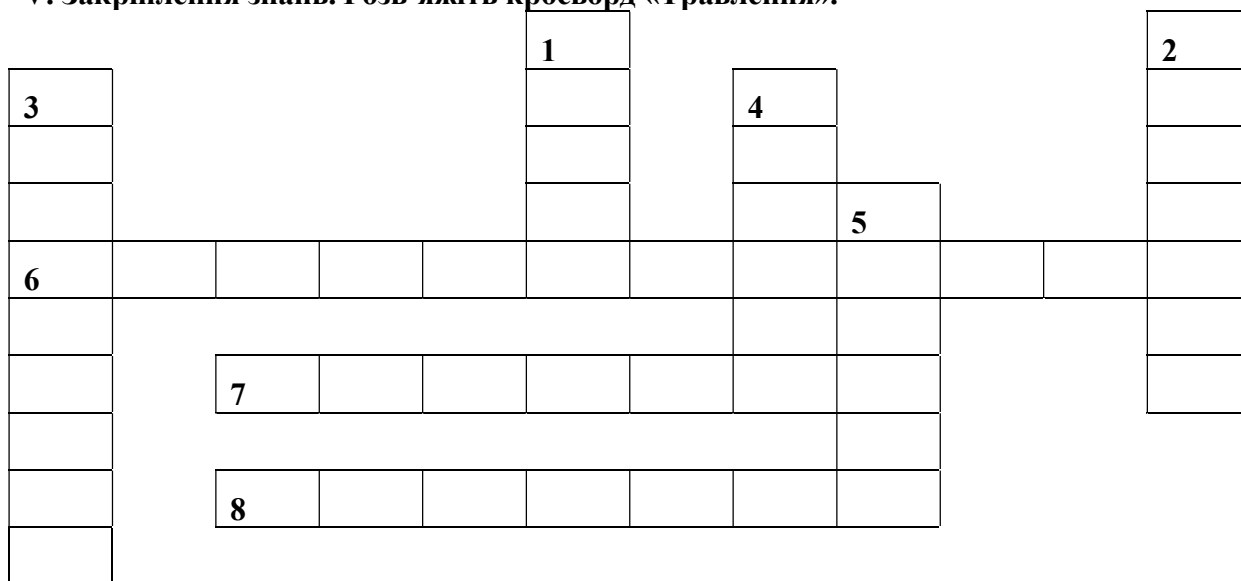
Інтерактивна гра «Магічний квадрат»

Подивіться на цей магічний квадрат, пропускаючи постійно однакову кількість літер і рухаючись за годинниковою стрілкою, ви прочитаєте вислів – вимогу правила особистої гігієни: основне правило профілактики шлунково-кишкових хвороб.

Е	К	М	Д	И
Ю				И
У				Ї
Р				П
Е	Р	Е	Ж	Й

Мий руки перед їжею

V. Закріплення знань. Розв'яжіть кросворд «Травлення».

- ПО ВЕРТИКАЛІ:**
1. Основний будівельний матеріал людського організму.
 2. Фермент слинної залози.
 3. М'язова трубка, якою їжа надходить до шлунка.
 4. Фермент, який розщеплює білки.
 5. Відділ травної системи, до якої їжа надходить з ротової порожнини.
- ПО ГОРИЗОНТАЛІ:**
6. Речовина, що утворюється після розщеплення білка.
 7. Біокаталізатор.
 8. Найбільша травна залоза організму людини.

Підсумок

«Незакінчені речення»

Я знаю.... Я вмію...

У вас на партах лежать смайлики. Оцініть одним із них результат вашої роботи на уроці.

VI. Домашнє завдання

1. Вивчити § 12, підготуватися до тематичної контрольної роботи.

Поміркуйте, чому нервові перенапруження та стреси негативно впливають на роботу травної системи.